

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 577
van **GWENNY DE VROE**
datum: 8 april 2016

aan **JOKE SCHAUVLIEGE**
VLAAMS MINISTER VAN OMGEVING, NATUUR EN LANDBOUW

Drinkwaterdecreet - Rapportering gemeentelijke saneringsbijdrage

Het Drinkwaterdecreet (decreet van 24 mei 2002 betreffende water bestemd voor menselijke aanwending) bepaalt dat de gemeentelijke saneringsbijdrage en -vergoeding bestemd zijn voor de financiering van respectievelijk de gemeentelijke en de bovengemeentelijke saneringsverplichting. In de recente aanpassing van 11 december 2015 werd dit bevestigd voor de gemeentelijke sanering en daarnaast werd deze bepaling expliciet opgenomen voor de bovengemeentelijke sanering.

In het verleden bleken de middelen van de gemeentelijke saneringsbijdragen niet altijd integraal naar het rioleringsnet te gaan. Daarom werd in 2012 beslist om per decreet de gemeentelijke rioolbeheerders te verplichten om jaarlijks voor 15 juli (online) aan de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) te rapporteren over de aanwending van de gemeentelijke saneringsbijdrage. Dit met als doel financiële transparantie te scheppen in het gemeentelijk rioolbeheer.

In februari 2016 verscheen het rapport van de VMM voor 2014: "Kosten voor riolering – rapportering 2014".

- Op basis van het rapport kan worden geconcludeerd dat Geraardsbergen, Keerbergen, Kuurne, Menen, Sint-Niklaas en Veurne de rapportageverplichting niet hebben nageleefd voor 2014, waardoor de responsgraad met twee procentpunten gedaald is ten opzichte van het vorige rapportagejaar.
- Op basis van de kosten en de opbrengsten kan worden geconcludeerd dat de opbrengsten uit de gemeentelijke saneringsbijdrage en -vergoeding in 2014 volstonden om alle kosten te dekken (kostendekkingsgraad van 118%).
- Wat kostefficiëntie betreft, is er een grote verscheidenheid tussen alle actoren. Er blijken verschillen tussen gemeentebesturen en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, maar ook binnen de groep van gemeentebesturen en tussen de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden onderling worden verschillen opgemerkt. Om te komen tot een optimalisatie van de kostenefficiëntie, onderzoekt de VMM, samen met de gemeentebesturen en rioolbeheerders, de aard en de oorsprong van deze verschillen alsook de goede praktijken, via het leertraject Rio-leren.

Volgens het Drinkwaterdecreet bepaalt iedere watermaatschappij het tarief van de gemeentelijke saneringsbijdrage en -vergoeding in functie van de kosten die ze moeten dragen om de saneringsverplichting op het gemeentelijke niveau na te komen. Verder wordt het tarief van de gemeentelijke saneringsbijdrage en -vergoeding begrensd. Het

mag maximaal 1,4 keer hoger zijn dan het tarief van de bovengemeentelijke saneringsbijdrage.

1. Hoe evalueert de minister de rapportering van de VMM voor 2014?
2. Kan de minister op basis van de rapportage besluiten dat de saneringsbijdragen enkel worden besteed aan het rioleringsnet, zoals het Drinkwaterdecreet dat verplicht?
3. Op welke wijze kan volgens de minister de saneringsverplichting beter worden gecontroleerd?
4. Waarom hebben bovenvermelde gemeenten de verplichting tot rapportering niet nageleefd?
5.
 - a) Heeft de minister overleg met de VMM en de gemeentebesturen en de rioolbeheerders over de aard en de oorsprong van de verschillen tussen gemeentebesturen en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, maar ook binnen de groep van gemeentebesturen en tussen de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden onderling?
 - b) Zijn er reeds resultaten beschikbaar met betrekking tot het leertraject Rio-leren?
6. Wat is de houding van de minister met betrekking tot de grens van 1,4 voor de gemeentelijke saneringsbijdrage en -vergoeding? Kan volgens haar een aanpassing en/of flexibilisering zorgen voor een extra impuls aan de gemeenten voor de aanleg van zuiveringssystemen?

ANTWOORD

op vraag nr. 577 van 8 april 2016

van **GWENNY DE VROE**

1. Aangezien alle intergemeentelijke en bijna alle gemeentelijke rioolbeheerders rapporteerden in de rapportering van 2015 over 2014, beschikken we over een representatief en quasi-volledig beeld van de kosten en opbrengsten die verbonden zijn aan de gemeentelijke sanering. Ook de kwaliteit van de aangeleverde data is door de band genomen goed. De VMM blijft ook inspanningen leveren om de datakwaliteit verder te optimaliseren (zie ook het antwoord op vraag 3).
2. In het verleden keerden de intergemeentelijke rioolbeheerders batige saldi uit onder de vorm van dividenden. Dit zonder de garantie dat die dividenden opnieuw aangewend werden in het kader van het rioolbeheer. Om hieraan te verhelpen en om een kader aan te bieden waarbinnen de geïnde middelen voor de gemeentelijke sanering kunnen gebruikt worden, heb ik Omzendbrief LNE 2013/2 over de aanwending van de gemeentelijke saneringsbijdrage en –vergoeding uitgevaardigd. De rapportering over de gemeentelijke sanering geeft aan dat deze dividendenstroom grotendeels opgedroogd is. In 2014 werd nog slechts 85.684 euro uitgekeerd onder de vorm van dividenden, vóór de omzendbrief bedroeg dit enkele miljoenen. De dividenduitkeringen werden in regel vervangen door stortingen in investeringsfondsen, dit met de garantie dat deze middelen aangewend worden voor rioleringswerken.
Andere transfers, zoals achtergestelde leningen en gebruiksvergoedingen, zijn door de wetgeving niet verboden. Op basis van de rapportering over de gemeentelijke sanering kunnen we deze transfers niet onderscheiden, omdat een dergelijke detailgraad de rapporteringslasten danig zou verzwaren.
3. Op dit moment werkt de VMM aan een verdere afstemming tussen de rapportering over de gemeentelijk sanering en de Beleids- en Beheerscyclus (BBC). De afstemming is gebaseerd op de resultaten van een bevraging bij de gemeenten die uitgevoerd werd in samenwerking met de VVSG. Door een aanpassing van de BBC en mits een correcte toepassing ervan door de gemeenten, zal de VMM de te rapporteren financiële data rechtstreeks uit de BBC kunnen halen en zullen deze data niet langer afzonderlijk bij de gemeenten opgevraagd moeten worden. Ik heb deze opdracht aan de VMM gegeven met als doel de rapporteringslasten voor de gemeenten tot een minimum te herleiden, maar ook om de datakwaliteit verder op te krikken en de ontbrekende elementen te ondervangen. Voor meer informatie hierover verwijst ik naar het rapport 'Kosten voor riolering – rapportering 2014' (hoofdstuk 2.5 op pagina 21).
4. Ik stel vast dat Geraardsbergen, Keerbergen, Kuurne, Menen, Sint-Niklaas en Veurne de voorgaande jaren wel rapporteerden. De VMM bevroeg een aantal van de gemeenten naar de reden waarom ze in 2015 niet rapporteerden. Hieruit komt naar voren: miscommunicatie tussen de gemeente en de intergemeentelijke rioolbeheerder waartoe ze recentelijk toetrad, langdurige afwezigheden, tijdsgebrek of een samenloop met andere rapporteringsverplichtingen (waaronder de BBC).
5. a) Binnen het leertraject Rio-Leren wordt gewerkt in werkgroepen met daarin gemeentebesturen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en de VMM. Het doel van deze werkgroepen is in te gaan op de praktijken die aan de oorsprong

liggen van de cijfers van de benchmark om zo knelpunten en goede praktijken van diverse aspecten van het rioolbeheer in kaart te brengen. De resultaten worden vervolgens naar de sector gecommuniceerd. De VMM informeert mij over de initiatieven die genomen worden in het kader van Rio-Leren alsook over de resultaten van de werkgroepen.

- b) Er werden reeds drie werkgroepen van het leertraject Rio-Leren afgerond binnen de domeinen exploitatie en investeringen, met name straatkolkenreiniging, grondverzet en werftoezicht. De infofiches met de resultaten zijn beschikbaar via de website www.vmm.be/rioleren.
6. De hoogte van het tarief dat door de gemeenten aan haar burgers en bedrijven gevraagd wordt voor de gemeentelijke sanering, moet in verhouding staan tot de onderhoudskosten en het investeringsritme van zowel de aanleg van nieuwe riolering als het vervangen van het bestaande rioleringsnet. Uit de rapportering aan de VMM blijkt dat de huidige begrenzing van het gemeentelijke tarief de rioolbeheerders voldoende financiële ruimte geeft. Op Vlaams niveau bedroeg de kostendekkingsgraad in enge zin 105%. Dit betekent dat alleen al de opbrengsten uit de saneringsbijdrage en -vergoeding volstonden om alle kosten te dekken. Als we alle opbrengsten in rekening brengen, dan beschikken de rioolbeheerders in 2014 zelfs over een marge van 18%. In eerste instantie moeten de rioolbeheerders de opgebouwde reserves maximaal en exclusief voor de sanering aanwenden. Er zijn wel verschillen in de kostendekkingsgraad van de individuele rioolbeheerders. Anderzijds zijn er nog belangrijke investeringen nodig om de goede toestand van onze waterlopen te bereiken, ook door de verdere uitbreiding van het rioleringsstelsel. Het loslaten van de begrenzendende factor van het gemeentelijk tarief is op heden niet aan de orde. Ik wil eerst de impact van de opbrengst van de gemeentelijke saneringsbijdrage op het investeringsritme van de gemeente in kaart brengen. Om de rioolbeheerders aan te zetten tot het maximaal aanwenden van de reserves zal het nodig zijn dat gemeenten en hun rioolbeheerders beschikken over een goede planning van vervanging van bestaande en de aanleg van nieuwe riolering, waarbij op gedegen wijze rekening gehouden wordt met de noodzaak om hemelwater te infiltreren, te bufferen en af te voeren. Het zal daarbij in de toekomst noodzakelijk zijn dat de geraamde kosten duidelijk onderbouwd zijn en in verhouding staan tot de geplande investeringen en onderhoudskosten. Ook moet bewaakt worden dat de middelen enkel gebruikt worden voor de gemeentelijke sanering en geen aanleiding geven tot het opbouwen van onnodige reserves of ongewenste geldstromen. Tot slot moeten de gemeenten over de managementruimte beschikken om de geschikte projecten zelfstandig in te plannen, met daarbij als kader de doelstellingen die op Vlaams niveau geformuleerd zijn en opgenomen zijn in de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen en het gevoerde subsidiebeleid. De VMM onderzoekt momenteel hoe de verschillende instrumenten waarover zij beschikt om het rioolbeheer zowel financieel als ecologisch op te volgen, kunnen gecombineerd worden om een duurzame regulering van het gemeentelijk rioolbeheer toe te laten. Op basis van deze resultaten zal ik in overleg treden met de rioolbeheerders.